

INSTITUT INTERUNIVERSITARI DE FILOLOGIA VALENCIANA

VNIVERSITAT
ID VALÈNCIA

Màster en Assessorament Lingüístic i Cultura Literària: aplicacions al context valencià

Guia docent de l'assignatura: Metodologia d'ensenyament de llengües en contextos multilingües

Professor: Josep M. Baldaquí Escandell

1. Dades inicials d'identificació

Nom de l'assignatura:	Metodologia d'ensenyament de llengües en contextos multilingües
Caràcter:	Assignatura obligatòria d'especialitat
Màster:	Màster en Assessorament lingüístic i Cultura literària: aplicacions al context valencià
Bloc troncal (primer any) o mòdul d'especialització (segon any):	Mòdul d'especialització: Assessorament Lingüístic i Cultura Literària en l'Ensenyament Secundari
Institució:	Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana
Professor responsable i institució:	Josep M. Baldaquí Escandell. Universitat d'Alacant. Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana. Carretera de Sant Vicent del Raspeig. 03080 Alacant. Telèfon 96 590 9329 josep.baldaqui@ua.es ,

2. Introducció a l'assignatura

Nom de l'assignatura: Metodologia d'ensenyament de llengües en contextos multilingües
Caràcter: Obligatori
Bloc: Assessorament lingüístic i cultura literària en l'ensenyament secundari
Professor responsable: Josep M. Baldaquí Escandell

L'assignatura "Metodologia d'ensenyament de llengües en contextos multilingües" forma part del mòdul d'especialitat "Assessorament Lingüístic i Cultura Literària en l'Ensenyament Secundari", al qual optaran els estudiants que vulguen dedicar-se professionalment al món de l'ensenyament. Al llarg dels 3 crèdits de què consta l'assignatura, pretenem que l'estudiant conega els condicionants sociolingüístics i psicolingüístics implicats en l'ensenyament / aprenentatge de les llengües, i especialment de la llengua catalana, en situacions de contacte de llengües i de cultures, com és el cas valencià, i que s'introdueixca en el aspectes metodològics de l'ensenyament de llengües, i especialment del valencià com a varietat lingüística minoritzada, en el context valencià: anàlisi i de programes educatius, enfocaments i mètodes per a l'ensenyament / aprenentatge de llengües i anàlisi i disseny de materials curriculars per a treball de la llengua en aquest context.

3. Volum de treball

Assignatura: 3 crèdits	
Assistència a classes teòriques	12
Assistència a classes pràctiques	8
Preparació classes teòriques	8
Preparació classes pràctiques	5
Preparació treballs classes teòriques	16
Preparació treballs classes pràctiques	16
Realització d'exàmens	-
Preparació d'exàmens	-

Assistència a tutories	4
Assistència a seminaris i activitats	6
TOTAL VOLUM DE TREBALL	75

4. Objectius generals

Assignatura: Metodologia d'ensenyament de llengües en contextos multilingües

Els objectius d'aquesta assignatura són:

- Conèixer els conceptes de multilingüisme i plurilingüisme i les implicacions que tenen per a l'aprenentatge de les llengües en el món actual i, específicament, en el context valencià.
- Analitzar el disseny de l'educació plurilingüe en el context valencià.
- Explicar les estratègies de treball per a la integració lingüística i cultural de l'alumnat nouvingut.
- Conèixer el continguts bàsics del Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües.
- Explicar la relació existent entre l'aprenentatge de la primera llengua i l'aprenentatge de les segones llengües.
- Explicar el concepte de competència comunicativa, i les diferents subcompetències que en formen part.
- Aplicar els conceptes de tipologia textual i de propietat textual al treball de les habilitats lingüístiques orals i escrites.
- Analitzar i dissenyar seqüències didàctiques i unitats didàctiques per al treball de les habilitats lingüístiques.

5. Continguts

Assignatura: Metodologia d'ensenyament de llengües en contextos multilingües

Els continguts d'aquesta assignatura són:

Unitat 1

- Multilingüisme i plurilingüisme.
- Concepte d'educació plurilingüe.
- Tipologia dels programes educatius plurilingües.
- El disseny de l'educació plurilingüe en el context valencià: els programes educatius valencians.
- La integració lingüística i cultural de l'alumnat nouvingut.
- El Marc Europeu Comú de Referència per a les Llengües: aportacions metodològiques.

Unitat 2

- Relació entre la primera llengua i les segones llengües.
- Els model de la competència lingüística subjacent comuna
- La hipòtesi de la interdependència lingüística.
- La teoria del nivell llindar.
- El tractament de les llengües en un model educatiu plurilingüe.

Unitat 3

- Les aportacions de la lingüística del text a l'ensenyament de la llengua: tipologies textuais i propietats textuais.
- El treball de les habilitats lingüístiques: la comprensió, la interacció i l'expressió orals; la comprensió lectora i l'expressió escrita.
- Concepte de seqüència didàctica i d'unitat didàctica.
- Anàlisi de seqüències didàctiques i d'unitats didàctiques per a l'ensenyament / aprenentatge de llengües (primeres i segones llengües).
- Elaboració de seqüències didàctiques i d'unitats didàctiques per a l'ensenyament / aprenentatge de llengües (primeres i segones llengües).

6. Destreses

Assignatura: Metodologia d'ensenyament de llengües en contextos multilingües

En aquesta assignatura es pretén que l'alumne desenvolupe unes destreses que li permeten:

- Descriure el disseny de l'educació plurilingüe en el context valencià i valorar els punts forts i febles del sistema.
- Aplicar les teories psicolingüístiques i sociolingüístiques sobre el plurilingüisme i els fenòmens de contacte de llengües a l'anàlisi de situacions d'aprenentatge de llengües.
- Analitzar les activitats per a l'aprenentatge de llengües a partir del model teòric (mètode o enfocament) subjacent.
- Explicar les diferents microhabilitats implicades en el treball de les habilitats lingüístiques i dissenyar activitats per a desenvolupar-les.
- Analitzar seqüències didàctiques i unitats didàctiques per a l'ensenyament de la llengua en l'educació secundària.
- Elaborar seqüències i unitats didàctiques per a l'aprenentatge del valencià com a primera i com a segona llengua en un supòsit d'ensenyament secundari.

7. Actituds i habilitats socials

Assignatura: Metodologia d'ensenyament de llengües en contextos multilingües

Les competències i habilitats socials que cal aconseguir en aquesta matèria són:

- Desenrotllar un actitud positiva respecte dels fenòmens del plurilingüisme i del multilingüisme.
- Valorar positivament la necessitat de modificar els sistemes de treball de les llengües en l'ensenyament per tal d'avançar cap al tractament integrat de les llengües en un model d'educació plurilingüe.
- Desplegar actituds favorables al treball integrat de totes les habilitats lingüístiques.
- Transmetre a l'alumnat actituds positives respecte de totes les llengües, i especialment respecte de les llengües minoritzades.
- Desplegar interès i habilitats per a la investigació educativa.
- Desplegar habilitats de col·laboració i treball en equip per a l'elaboració i l'anàlisi de

- materials curriculars per a l'ensenyament de la llengua en educació secundària i batxillerat.
- Participació activa i crítica en debats i posades en comú sobre aspectes relacionats amb l'ensenyament de la llengua.
 - Valorar la necessitat de la formació permanent del professorat.

8. Temari

Assignatura: Metodologia d'ensenyament de llengües en contextos multilingües		
Tema		Hores presencials
1.	- Concepte i tipologia de l'educació plurilingüe. El disseny educatiu plurilingüe en el context valencià.	2
2.	- Aspectes psicolingüístics i sociolingüístics de l'educació plurilingüe.	2
3.	- Metodologia didàctica de l'ensenyament multilingüe (1): el treball de les habilitats lingüístiques.	8
4.	- Metodologia didàctica de l'ensenyament multilingüe (2): anàlisi i disseny d'activitats per a l'aprenentatge lingüístic.	8

9. Bibliografia i altres recursos

Manuals recomanats:

CASSANY, D. & LUNA, M. & SANZ, G., *Ensenyar Llengua*. Barcelona, Graó, 1993.

PASCUAL GRANELL, V., *El tractament de les llengües en un model d'educació plurilingüe per al sistema educatiu valencià*, València, Conselleria de Cultura, Educació i Esports, 2006. El llibre està disponible en aquest enllaç: <http://www.cult.gva.es/sedev/VP_TL.htm>

Bibliografia de lectura obligatòria:

Capítol 6, "Les habilitats lingüístiques", de CASSANY, D. & LUNA, M. & SANZ, G., *Ensenyar Llengua*. Graó. Barcelona 1993.

Capítols 6, 7, 8, 9, 10 i 11 de PASCUAL GRANELL, V., *El tractament de les llengües en un model d'educació plurilingüe per al sistema educatiu valencià*. València, Conselleria de Cultura, Educació i Esport, 2006. El llibre està disponible en aquest enllaç: <http://www.cult.gva.es/sedev/VP_TL.htm>

Bibliografia bàsica:

BAKER, C., *Fundamentos de educación bilingüe i bilingüismo*. Madrid, Càtedra, 1997 (1a ed. anglesa de 1993).

CAMPS, A. (coord.) et alt., *Seqüències didàctiques per aprendre a escriure*. Barcelona, Graó, 2003.

- CAMPS A. & GUASCH O. (coord.) *et. alt., Articles 38. Diversitat de llengües a l'aula*. Graó, 2006.
- CASSANY, D., *La cuina de l'escriptura*, de. Barcelona, Empúries, 1993.
- CASSANY D. i VILÀ M. (coord.). *Articles, 39: El portafolis*. Graó Edicions, 2006.
- DEPARTAMENT DE CULTURA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA, *Marc europeu comú de referència per a les llengües: aprendre, ensenyar, avaluar*. Barcelona, Generalitat de Catalunya, 2003. El llibre està disponible en format PDF en aquest enllaç:
<<http://www6.gencat.net/llengcat/publicacions/marc/index.htm>>
- DOLZ, J. & SCHNEUWLY B., *Per un ensenyament de l'oral. Iniciació als gèneres formals a l'escola*. València-Barcelona, IIFV & Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2006.
- MONTÓN SALES, M. J. *La integració de l'alumnat immigrant al centre escolar*. Orientacions, propostes i experiències. Barcelona, Graó, 2003.
- VILA I MENDIBURU, I. (coord.) & SIGUAN I SOLER, M., *Bilingüisme i educació*, Barcelona, EDIUOC - Proa, 1998.
- VILÀ I SANTASUSANNA, M. *et alt., Didàctica de la llengua oral formal. Continguts d'aprenentatge i seqüències didàctiques*. Barcelona, Graó, 2002.

Bibliografia complementària

- CAMPS, A., *L'ensenyament de la composició escrita*. Barcelona, Barcanova, 1994.
- CAMPS, A. & COLOMER, T. (ed.), *L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua i de la literatura en l'educació secundària*. Barcelona, ICE de la UB - Horsori, 1997.
- CAMPS, A. (coord.) & GUASC, O & MILLIAN, M. & RIBAS, T., *Bases per a l'ensenyament de la gramàtica*. Barcelona, Graó, 2005.
- CAMPS, A. & ZAYAS, F.(coords.) *et alt., Seqüències didàctiques per aprendre gramàtica*. Barcelona, Graó General, 2006.
- CENOZ, J. & GORTER, D., *International Journal of the Sociology of Language*, 171. Trilingual Education in Europe. Mouton de Gruyter.
- COLOMER, T. & CAMPS, A., *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona, Rosa Sensat - Edicions 62, 1991.
- CUENCA M. J., *Teories gramaticals i ensenyament de llengües*, de. València, Tàndem, 1992.
- GUASCH, O., *L'escriptura en segones llengües*. Barcelona, Graó, 2001.
- LITTLEWOOD, W., *La enseñanza comunicativa de idiomas. Introducción al enfoque comunicativo*. Cambridge University Press, Cambridge, 1996 (1a ed. anglesa 1981).
- NUNAN, D., *El diseño de tareas para la clase comunicativa*. Cambridge University Press, Cambridge, 1996 (1a ed. anglesa 1989).
- RICHARDS, J. C. I RODGERS, T.S., *Enfoques y métodos en la enseñanza de idiomas*. Cambridge University Press, Cambridge, 1998 (1a ed. anglesa 1986).
- SOLÉ, I., *Estrategias de lectura*. Barcelona, Graó, 1992.

10. Coneixements previs

Assignatura: Metodologia d'ensenyament de llengües en contextos multilingües

- Competència lingüística i comunicativa, oral i escrita, en llengua catalana, especialment referida a l'àmbit d'ús dels professionals de l'ensenyament.
- Coneixements generals sobre l'ensenyament/aprenentatge de la llengua en l'ensenyament secundari.
- Capacitat d'aplicar els coneixements teòrics a la pràctica.
- Capacitat de planificar i conduir l'aprenentatge propi.
- Planificació i gestió del temps d'aprenentatge
- Habilitats bàsiques vinculades a la recerca en el context educatiu.
- Habilitats bàsiques en informàtica (ús de processador de textos i pràctiques de recerca d'informació i bibliografia *on line*).
- Habilitats per a recuperar i analitzar informació des de diferents fonts, bibliogràfiques i informàtiques.
- Capacitat per adaptar-se a noves situacions i resoldre problemes.
- Habilitat per a comunicar els resultats del treball propi.
- Reconeixement positiu de la diversitat lingüística i la multiculturalitat.

11. Metodologia

Assignatura: Metodologia d'ensenyament de llengües en contextos multilingües

- 1) Les 4 hores de tutoria col·lectiva es dedicaran a la presentació de l'assignatura: introducció dels continguts, explicació de la metodologia de treball (classes teòriques, pràctiques, tutories; docència presencial i no presencial), criteris i instruments d'avaluació, presentació de la bibliografia i a la presentació de l'espai virtual de treball (*on line*) propi de l'assignatura.
- 2) Les 12 hores de classes teòriques es destinaran a la presentació dels continguts bàsics de les unitats del temari.
- 3) Les 8 hores de classe pràctica es dedicaran a:
 - a) Anàlisi de materials curriculars (unitats didàctiques i seqüències didàctiques) sobre l'ensenyament/aprenentatge de llengües, especialment del valencià.
 - b) Elaboració i presentació en classe d'una unitat didàctica sobre l'ensenyament / aprenentatge del valencià.
 - c) Anàlisi de recursos *on line* per a l'ensenyament de llengües en contextos multilingües.
- 4) Les 8 hores de preparació de les classes teòriques es dedicaran a la lectura de la bibliografia que presentarem a la classe sobre cadascun dels temes.
- 5) Les 16 hores de preparació dels treballs de les classes teòriques es dedicaran a l'elaboració d'una ressenya crítica sobre una de les lectures obligatòries del curs.
- 6) Les 5 hores de preparació de les classes pràctiques es dedicaran a la lectura i anàlisi dels materials curriculars que s'analitzaran a la classe, així com a la selecció de textos i altres recursos que siguin la base per a l'elaboració de seqüències didàctiques i d'unitats didàctiques sobre l'aprenentatge de la llengua.

7) Les 16 hores de preparació dels treballs de les classes pràctiques es dedicaran a l'elaboració d'una unitat didàctica referida a l'ensenyament/aprenentatge del valencià en una supòsit didàctic d'educació secundària. Aquest treball és compartit amb la resta de matèries del bloc d'aplicacions docents de la competència lingüística: *Teories gramaticals i ensenyament llengües, Currículum, programació i avaluació, Variació lingüística aplicada a l'ensenyament i Sociolingüística aplicada a l'ensenyament.*

12. Avaluació de l'aprenentatge

Assignatura: Metodologia d'ensenyament de llengües en contextos multilingües

Per a ser avaluat positivament en aquesta assignatura cal:

En tots els casos:

- L'assistència obligatòria a les classes de tutoria col·lectiva.
- El bloc "Ensenyament de llengües i cultura literària en l'educació secundària" té una activitat comuna a tots els mòduls que consisteix en un treball, entre diferents temes proposats per la direcció del màster, en què s'apliquen transversalment els coneixements adquirits. Aquest treball, realitzat sota la direcció d'un tutor entre el professorat del mòdul, serà revisat per tots els professors i implicarà el 50% de la nota de cada mòdul cursat.

Per als estudiants que cursen l'assignatura en la modalitat presencial:

- Assistir com a mínim a un 80 per cent de les sessions de manera activa.
- Participar en les activitats d'anàlisi i d'elaboració de seqüències didàctiques i d'unitats didàctiques que es faran principalment a classe.
- Elaborar una ressenya crítica sobre una de les obres de lectura obligatòria o de bibliografia bàsica del curs.

Per als estudiants que cursen l'assignatura en la modalitat no presencial:

- Comunicar-se regularment amb el professor per al seguiment de la preparació de les classes i dels treballs.
- Elaborar i lliurar en el termini que s'indique els qüestionaris sobre els temes del programa elaborats a partir de la bibliografia del curs i les activitats d'anàlisi i d'elaboració de seqüències didàctiques i d'unitats didàctiques.
- Elaborar una ressenya crítica sobre una de les obres de lectura obligatòria o de bibliografia bàsica del curs.

Excepcionalment, en el cas de no haver seguit, presencialment o virtualment, l'assignatura durant el període d'impartició o no haver lliurat les pràctiques en les dates fixades, es podrà superar el mòdul lliurant les pràctiques fetes a classe i les ressenyes de les lectures i fent, a més, una prova escrita en què es demostre haver assolit els objectius de l'assignatura.